

VÝCHODISKÁ MEDZINÁRODNÉHO PRÁVA

OSNOVA

- pramene medzinárodného práva
- pravidlá medzinárodného práva
- subjekty medzinárodného práva

PRAMENE MEDZINÁRODNÉHO PRÁVA

Rozdelenie podľa vedy medzinárodného práva

- základné a pomocné
- primárne a sekundárne

PRAMENE MEDZINÁRODNÉHO PRÁVA

Rozdelenie:

- **základné**
 - pomocné
-

Tvoria sa nimi nové pravidlá medzinárodného práva a patria sem:

- medzinárodné zmluvy
- medzinárodné obyčaje
- jednostranné právne akty štátov

PRAMENE MEDZINÁRODNÉHO PRÁVA

Rozdelenie:

- základné
 - **pomocné**
-

Nevytvárajú pre štáty nové záväzky, ale sú významné pre tvorbu nových pravidiel medzinárodného práva a patria sem:

- rezolúcie Valného zhromaždenia OSN
- všeobecné právne zásady uznávané civilizovaným národmi
- vnútroštátne zákonodarstvo (iba pri nedostatku základného prameňa)

PRAMENE MEDZINÁRODNÉHO PRÁVA

Rozdelenie:

- **primárne**
 - sekundárne
-

Sú totožné so základnými prameňmi, pretože ich existencia nezávisí od žiadneho predchádzajúceho právneho aktu štátov a patria sem:

- medzinárodné zmluvy
- medzinárodné obyčaje
- jednostranné právne akty štátov

PRAMENE MEDZINÁRODNÉHO PRÁVA

Rozdelenie:

- primárne
 - **sekundárne (odvodené)**
-

Ich existencia závisí od primárneho prameňa a patria sem:

- rozhodnutia, rozsudky medzinárodných súdnych alebo arbitrážnych orgánov

PRAMENE MEDZINÁRODNÉHO PRÁVA

Prehľad **prameňov** a **podkladov** medzinárodného práva

- medzinárodné zmluvy
- medzinárodná obyčaj
- všeobecné právne zásady uznávané civilizovanými národmi
- súdne rozhodnutia
- náuka najviac kvalifikovaných odborníkov rôznych národov
- rozhodnutie medzinárodného súdneho dvora „EX AEQUO ET BONO“
- jednostranné akty ako zdroje záväzkov štátov
- vnútroštátne zákonodarstvo
- rezolúcie valného zhromaždenia OSN

PRAMENE MEDZINÁRODNÉHO PRÁVA

Prehľad **prameňov** medzinárodného práva

- **medzinárodné zmluvy**

Sú dohody dvoch alebo viacerých subjektov medzinárodného práva, ktoré majú medzinárodnoprávne účinky a riadia sa medzinárodným právom.

V súčasnosti je to prevládajúci prameň medzinárodného práva a delí sa na:

- všeobecné
- osobitné

Podrobná úprava podmienok vzniku, zmeny a zániku medzinárodnej zmluvy je obsiahnutá vo Viedenskom dohovore o zmluvnom práve (1969)

PRAMENE MEDZINÁRODNÉHO PRÁVA

Prehľad **prameňov** medzinárodného práva

- **medzinárodná obyčaj**

Je nepísaným pravidlom medzinárodného práva, ktorého základom tvorby je prax štátov.

Základné prvky normotvorby:

- materiálne (používanie v praxi počas určitého obdobia)
- psychologické (presvedčenie o jeho právnej záväznosti)

Obyčaje týkajúce sa medzinárodných zmlúv boli kodifikované a doplnené vo Viedenskom dohovore o zmluvnom práve (1969).

Tento dohovor sa týka len zmlúv uzavretých písomnou formou. Na iné zmluvy sa stále aplikujú rôzne medzinárodné obyčaje.

PRAMENE MEDZINÁRODNÉHO PRÁVA

Prehľad **prameňov** medzinárodného práva

- **všeobecné právne zásady uznávané civilizovanými národmi**

Vypĺňajú medzeru pri riešení procesných otázok a pravidiel konania pred Medzinárodným súdnym dvorom v otázkach, ktoré nie sú upravené medzinárodným právom (hlavne medzinárodné právo trestné).

- bola poznačená obdobím svojho vzniku v 19. storočí
- vytvorená ako reakcia na prax medzinárodných arbitrážnych dvorov

PRAMENE MEDZINÁRODNÉHO PRÁVA

Prehľad **podkladov** medzinárodného práva

- **súdne rozhodnutia**

Slúžia ako pomôcka pri určovaní právnych pravidiel medzinárodného práva, pretože predstavujú prameň ich poznania.

V praxi Medzinárodného súdneho dvora platí zásada RES IUDICATA a neplatí systém záväzných súdnych rozhodnutí.

PRAMENE MEDZINÁRODNÉHO PRÁVA

Prehľad **podkladov** medzinárodného práva

- **náuka najviac kvalifikovaných odborníkov rôznych národov**
-

Slúži ako pomôcka pri určovaní právnych pravidiel vo forme dôkazu o existencii a obsahu obyčajových pravidiel medzinárodného práva.

Medzinárodný súdny dvor - odkazuje sa na ňu len zriedka

Sudcovia medzinárodného súdneho dvora sa na ňu odvolávajú v prípade nesúhlasu s väčšinovým stanoviskom súdu

PRAMENE MEDZINÁRODNÉHO PRÁVA

Prehľad **podkladov** medzinárodného práva

- **rozhodnutie medzinárodného súdneho dvora „EX AEQUO ET BONO“**
-
-

EX AEQUO ET BONO - SLUŠNOSŤ A SPRAVODLIVOSŤ

Medzinárodný súdny dvor môže rozhodnúť podľa zásady **EX AEQUO ET BONO** ak sa zúčastnené strany na takomto rozhodnutí dohodnú.

Podmienkou je, že:

- sudcovia ktorí budú zasadať musia byť rovnakej národnosti ako sú sporné strany
- rozhodnutie nebude vychádzať s platných prameňov medzinárodného práva
- rozhodne bude na na základe rovného (FAIR) prístupu s dodržaním pravidiel slušnosti, spravodlivosti a rozumnosti.

Medzinárodný súdny dvor zatiaľ tento spôsob **NIKDY NEPOUŽIL**

PRAMENE MEDZINÁRODNÉHO PRÁVA

Prehľad **podkladov** medzinárodného práva

• **jednostranné akty ako zdroje záväzkov štátov**

Nepatria priamo k prameňom medzinárodného práva, ale používajú sa na základe medzištátnej praxe.

Je možné ich použiť len v prípade ak sa štát zaviazal plniť na medzinárodnej úrovni záväzky vyplývajúce zo svojich vlastných právnych noriem, ktoré však musia spĺňať:

- musí ho vydať orgán zastupujúci štát navonok (hlava štátu, predseda vlády, minister zahraničných vecí)
- štát nemôže byť nútený k jeho prijatiu pod hrozbou sily alebo jej použitím
- obsah záväzku musí byť v súlade s kogentnými pravidlami medzinárodného práva a ďalšími záväzkami vyplývajúcimi z iných prameňov

Z takéhoto záväzku vyplýva krajine medzinárodnú zodpovednosť.

PRAMENE MEDZINÁRODNÉHO PRÁVA

Prehľad **podkladov** medzinárodného práva

- **vnútroštátne zákonodarstvo**

Slúži ako prameň existencie a obsahu obyčajových pravidiel a zároveň určuje aj spôsob výkladu a jeho uplatňovanie v právnom poriadku danej krajiny.

Vnútroštátne predpisy sa môžu stať INŠPIRAČNÝM zdrojom nových pravidiel medzinárodného práva za predpokladu, že sú ním upravené otázky, o úpravu ktorých prejavili záujem aj iné krajiny.

- Zákon o vyňatí diplomatických zástupcov z civilnej jurisdikcie prijímacieho štátu (NL -1679)
- Zákon o diplomatických privilégiách (GB -1708)
- Zákon o nevydávaní páchatel'ov tzv. politických trestných činov (B – 1833)
- Kódex signálov pre bezpečnosť námornej plavby (GB – 1857)

PRAMENE MEDZINÁRODNÉHO PRÁVA

Prehľad **podkladov** medzinárodného práva

- **rezolúcie valného zhromaždenia OSN**

Deklaratórne rezolúcie Valného zhromaždenia OSN pôsobia v dvoch oblastiach:

- tvorba nových pravidiel medzinárodného práva

prejavuje vôľu a súhlasné stanoviská jednotlivých krajín vyjadrené v rezolúcii na záväzné pravidlo medzinárodného práva

rezolúcie slúžili ako inšpiračný zdroj a prostriedok urýchlenia procesu normotvorby medzinárodného kozmického práva – (1967)

- zdroj poznania medzinárodného práva

týka sa hlavne obyčajových pravidiel pre ich písomné zachytenie obsahu (Deklarácia zásad medzinárodného práva týkajúcich sa zásad priateľských vzťahov a spolupráce medzi štátmi v súlade s chartou OSN)

PRAVIDLÁ MEDZINÁRODNÉHO PRÁVA

Triedenie podľa kritérií:

- materiálne a procesné (obsah)
- všeobecné, partikulárne a individuálne (počet zmluvných strán)
- časovo obmedzené alebo neobmedzené (doba platnosti)
- zásady a normy medzinárodného práva (konkrétnosť alebo všeobecnosť obsahu)
- disponibilné a kogentné (spôsob zmeny obsahu)

PRAVIDLÁ MEDZINÁRODNÉHO PRÁVA

Triedenie podľa kritérií:

• **materiálne a procesné**

(obsah)

Materiálne pravidlá:

je súbor noriem medzinárodného práva bezprostredne upravujúci vzájomné práva a povinnosti subjektov medzinárodného práva

Procesné pravidlá:

upravujú postupy subjektov:

- v procese vzniku, zmeny alebo zániku materiálnych pravidiel,
- pri zisťovaní ich obsahu alebo výkladu
- pri uplatňovaní v prípade vzniku sporu
- pri uplatňovaní zodpovednosti a sankčného mechanizmu

PRAVIDLÁ MEDZINÁRODNÉHO PRÁVA

Triedenie podľa kritérií:

- **všeobecné, partikulárne a individuálne** (počet zmluvných strán)
-

Všeobecné (univerzálne) pravidlá:

zaväzujú bez ohľadu na svoj obsah a formu prevažnú väčšinu alebo aj všetky krajiny medzinárodného spoločenstva

Partikulárne pravidlá:

platia len pre určitú skupinu štátov na základe určených podmienok

Individuálne (lokálne) pravidlá:

upravujú vzťahy len medzi dvoma alebo niekoľkými subjektmi medzinárodného práva

PRAVIDLÁ MEDZINÁRODNÉHO PRÁVA

Triedenie podľa kritérií:

- **časovo obmedzené alebo neobmedzené** (doba platnosti)
-

Vznikli na základe konkrétnych spoločenských, ale aj historických podmienok a okolností, pretože subjekty medzinárodného práva rozhodujú nie len o okamihu platnosti, ale aj dobe ukončenia platnosti zmluvy.

Faktory ovplyvňujúce dobu platnosti:

- predmet úpravy
- význam pre celkovú stabilitu medzinárodného právneho systému

bez určenia doby platnosti:

- všeobecné pravidlá
- väčšina kodifikačných dohovorov

časovo obmedzené:

- partikulárne pravidlá
- regionálne pravidlá
- individuálne pravidlá

PRAVIDLÁ MEDZINÁRODNÉHO PRÁVA

Triedenie podľa kritérií:

- **zásady a normy medzinárodného práva** (konkrétne alebo všeobecné obsahu)
-
-

Normy medzinárodného práva:

predstavujú konkrétnu úpravu obsahu pravidiel (práva a povinnosti zmluvných strán)

Zásady medzinárodného práva:

predstavujú všeobecnú formuláciu obsahu pravidiel, ktoré vznikajú ako výsledok procesu prejavu vôle a ochoty štátov a vznikajú ako:

- výsledok všeobecnej formulácie konkrétnej problematiky (priame uvedenie)
- zovšeobecnenie konkrétnych noriem (vyjadruje všeobecné znaky pre všetky normy)

PRAVIDLÁ MEDZINÁRODNÉHO PRÁVA

Triedenie podľa kritérií:

- **zásady a normy medzinárodného práva** (konkrétnosť alebo všeobecnosť obsahu)
-

Základné zásady medzinárodného práva (Rezolúcia OSN č.2625/XXV – 1970):

1. povinnosť štátov vystríhať sa vo svojich medzinárodných stykoch hrozby silou alebo použitia sily proti územnej celistvosti alebo politickej nezávislosti iného štátu alebo akýmkoľvek iným spôsobom nezlučiteľným s Chartou OSN
2. povinnosť štátov riešiť svoje medzinárodné spory tak, aby nebol ohrozený medzinárodný mier, bezpečnosť a spravodlivosť
3. povinnosť nezasahovať do vnútorných záležitostí iných štátov v súlade s Chartou OSN
4. povinnosť štátov navzájom spolupracovať v súlade s Chartou OSN
5. zásada rovných práv a sebaurčenie národov
6. zásada zvrchovanej rovnosti štátov
7. povinnosť štátov poctivo plniť svoje záväzky, ktoré prevzali v súlade s Chartou OSN

PRAVIDLÁ MEDZINÁRODNÉHO PRÁVA

Triedenie podľa kritérií:

• **disponibilné a kogentné**

(spôsob zmeny obsahu)

Kogentné pravidlá:

sú prijaté v záujme medzinárodného spoločenstva ako celku a vyžaduje sa ich striktné uplatňovanie.

Výnimky z neho musí odsúhlasiť medzinárodné spoločenstvo štátov.

Disponibilné pravidlá:

môžu zainteresované štáty meniť a rušiť slobodne bez obmedzenia, prípadne nutnosti vyjadrenia medzinárodného spoločenstva krajín

SUBJEKTY MEDZINÁRODNÉHO PRÁVA

Subjekty medzinárodného práva sú osoby, ktoré sa zaväzujú a medzi ktorými sa uplatňujú pravidlá medzinárodného práva.

Subjekty medzinárodného práva sa menia a vyvíjajú podľa potrieb medzinárodného spoločenstva:

- rozširovanie medzinárodného spoločenstva
- potreba zabezpečenia rešpektovania dôležitých pravidiel medzinárodného práva

SUBJEKTY MEDZINÁRODNÉHO PRÁVA

Patria sem:

- štáty
- národnooslobodzovacie hnutia
- povstalecké hnutia
- medzinárodné medzivládne organizácie
- jednotlivci
- SUI GENERIS subjekty (nezohrávajú významnú úlohu)

SUBJEKTY MEDZINÁRODNÉHO PRÁVA

Patria sem:

- štáty

Primárny (pôvodný) a plnoprávny subjekt medzinárodného práva s faktickou základňou medzinárodnoprávnej subjektivity, ktorá je daná materiálnymi znakmi a to:

- štátne územie
- obyvateľstvo
- výkon zvrchovanej moci nad územím a obyvateľstvom

Za štát sa považuje len subjekt, ktorý má:

- stále obyvateľstvo
- vymedzené štátne územie
- vládu
- spôsobilosť nadväzovať styky s inými štátmi

SUBJEKTY MEDZINÁRODNÉHO PRÁVA

Patria sem:

- **národnooslobodzovacie hnutia**

Dočasný subjekt medzinárodného práva na základe práva na sebaurčenie, ktoré národom priznáva oprávnenie slobodne rozhodnúť o ich budúcom štátoprávnom usporiadaní (vznik nového štátu) na národnom princípe (Charta OSN).

V tomto procese musí byť vytvorená reprezentatívna organizačná štruktúra zastupujúca národ vo vzťahoch k iným subjektom medzinárodného práva:

- politické:
 - zákonodarné
 - výkonné
 - súdne
- vojenské

Problematika menších je chránená len prostredníctvom noriem na ochranu ľudských práv.

SUBJEKTY MEDZINÁRODNÉHO PRÁVA

Patria sem:

- **povstalecké hnutia**

Dočasný subjekt medzinárodného práva s obmedzenou medzinárodnoprávnou subjektivitou, ktorá zaniká:

- porážkou povstania
- nastúpením k centrálnej moci

Takýto štát sa navonok javí ako štát s dvomi vládami (centrálnou a povstaleckou), kde sa povstalci stávajú partikulárnym subjektom medzinárodného práva, ak efektívne vykonávajú moc nad časťou štátneho územia a ak ich iné štáty uznali (ekonomické, humanitárne, ideologické dôvody).

Medzinárodné právo neurčuje akým spôsobom môže dôjsť k zmene vlády v jednotlivých štátoch.

SUBJEKTY MEDZINÁRODNÉHO PRÁVA

Patria sem:

- **medzinárodné medzivládne organizácie**

Medzinárodné organizácie založené štátmi sa označujú ako medzinárodné medzivládne (vládne) organizácie a majú medzinárodnoprávnu subjektivitu ako nové subjekty medzinárodného práva, pretože jej zakladajúci členovia sa vzdávajú časti svojej subjektivity v ich prospech.

Subjektivita medzinárodnej organizácie je naplnená ak organizácia disponuje:

- vlastnými právami a povinnosťami
- určitou autonómiou v procese výkonu svojich práv a povinností

SUBJEKTY MEDZINÁRODNÉHO PRÁVA

Patria sem:

- **jednotlivci ako subjekty medzinárodného práva**

Potreba určenie jednotlivcov ako subjektov medzinárodného práva sa objavila po:

1. svetovej vojne na čiastočnej a regionálnej úrovni

Versaillská mierová zmluva uznala priamu zodpovednosť nemeckého cisára Wilhelma II za porušenie zásad medzinárodnej mravnosti

2. svetovej vojne na celosvetovej úrovni:

oblasť ľudských práv a základných slobôd

SUBJEKTY MEDZINÁRODNÉHO PRÁVA

Patria sem:

- **jednotlivci ako subjekty medzinárodného práva**

Jednotlivci sú považovaní za partikulárne subjekty medzinárodného práva na základe týchto oblastí:

- materiálne práva (práva a povinnosti) v oblasti ľudských práv a základných slobôd
- záväzky vyplývajúce z medzinárodného práva
- procesné práva (prístup k medzinárodnému súdnemu alebo mimosúdnemu orgánu)

SUBJEKTY MEDZINÁRODNÉHO PRÁVA

Patria sem:

- **SUI GENERIS subjekty**

Netradičné subjekty medzinárodné práva, ktoré v svojej podstate nespĺňajú plnohodnotnú právnu subjektivitu, ale pri svojej činnosti uplatňujú zásady vlastné pre medzinárodné vzťahy.

Patria sem hlavne:

- Svätá Stolica
- Rád Maltézskych rytierov
- Medzinárodný výbor Červeného kríža.....

POUŽITÁ LITERATÚRA

Autor	Publikácia	ISBN	kapitola
KLUČKA Ján	Medzinárodné právo verejné (všeobecná a osobitná časť)	978-80-8078-220-7	3, 5, 6
MARÁČEK Ján	Medzinárodné právo a medzinárodné vzťahy v doprave a v spojoch (Všeobecná časť)	80-7100-340-9	2, 3, 4

Vaše
otázky
prosím ?!?